

TA'LIM MENEJMENTIDA INTEGRATSION YONDASHUV ASOSIDA MUTAXASSISLAR TAYYORLASHNING USTUVOR YO'NALISHLARI

Nabiyeva Dilafro'z Uchqun qizi

Toshkent shaxar oriental Unversiteti Magistranti

Mirzo Ulugbek tumani 2sonli DMTT Tarbiyachi

nabiyrvadilafroz@gmail.com

Ilmiy raxbar: PhD, prof. M.K.Abdullayev

Annotatsiya. Ushbu tezisda ta'lim menejmentida integratsion yondashuv asosida mutaxassislar tayyorlashning ustuvor yo'nalishlari ilmiy-nazariy va amaliy jihatdan tahlil qilinadi. Unda ta'lim, fan va amaliyot integratsiyasining bo'lajak ta'lim menejerlarining kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishdagi o'rni hamda zamonaviy boshqaruv faoliyatidagi ahamiyati yoritiladi. Tadqiqotda integratsion ta'limning tashkiliy-pedagogik asoslari, kompetensiyaviy yondashuv, raqamli texnologiyalar va innovatsion boshqaruv usullarining mutaxassislar tayyorlash jarayonidagi o'rni ko'rib chiqilgan. O'zbekiston va xorijiy tajribalar tahlili asosida ta'lim, fan va amaliyot hamkorligini takomillashtirishning samarali yo'nalishlari yoritilib, integratsion yondashuv ta'lim sifati, boshqaruv samaradorligi va raqobatbardosh ta'lim menejerlarini tayyorlashning muhim omili ekanligi asoslab berilgan.

Kalit so'zlar. Ta'lim menejmenti, integratsion yondashuv, mutaxassislar tayyorlash, ta'lim, fan va amaliyot integratsiyasi, kasbiy kompetensiya, boshqaruv samaradorligi, innovatsion boshqaruv, raqamli texnologiyalar, oliy ta'lim.

Abstract. This thesis analyzes the priority directions for training specialists in educational management based on an integrative approach from theoretical and practical perspectives. It highlights the role of integrating education, science, and practice in developing the professional competencies of future educational managers and emphasizes its significance for modern management activities. The study examines the organizational and pedagogical foundations of integrated education, the competency-based approach, digital technologies, and innovative management methods in the process of specialist training. Based on the analysis of the experience of Uzbekistan and foreign countries, effective directions for improving cooperation between education, science, and practice are identified, and it is substantiated that the integrative approach is an important factor in improving the quality of education, enhancing management efficiency, and preparing competitive educational managers.

Keywords: educational management, integrative approach, specialist training, integration of education, science and practice, professional competence, management efficiency, innovative management, digital technologies, higher education.

Аннотация. В данных тезисах анализируются приоритетные направления подготовки специалистов в области образовательного менеджмента на основе интегративного подхода с теоретической и практической точек зрения. Освещается роль интеграции образования, науки и практики в развитии профессиональных компетенций будущих менеджеров образования, а также её значение для современной управленческой деятельности. В исследовании рассмотрены организационно-педагогические основы интегрированного образования, компетентностный подход, цифровые технологии и инновационные методы управления в процессе подготовки специалистов. На основе анализа опыта Узбекистана и зарубежных стран определены эффективные направления совершенствования взаимодействия образования, науки и практики, а также обосновано, что интегративный подход является важным фактором повышения качества образования, эффективности управления и подготовки конкурентоспособных менеджеров образования.

Ключевые слова: образовательный менеджмент, интегративный подход, подготовка специалистов, интеграция образования, науки и практики, профессиональная компетентность, эффективность управления, инновационное управление, цифровые технологии, высшее образование.

Kirish. Ta'lim menejmenti tizimida mutaxassislarni zamonaviy talablar asosida tayyorlash ta'lim sifati va boshqaruv samaradorligini oshirishning muhim omillaridan biri hisoblanadi. Bugungi kunda ta'lim, fan va amaliyot integratsiyasini ta'minlash bo'lajak ta'lim menejerlarining kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish, nazariy bilimlarini amaliy faoliyat bilan uyg'unlashtirish hamda ularning innovatsion boshqaruv ko'nikmalarini shakllantirishda alohida ahamiyat kasb etadi. Mamlakatimizda oliy ta'lim tizimini modernizatsiya qilish, ta'lim jarayoniga raqamli texnologiyalarni joriy etish va mehnat bozori talablariga mos raqobatbardosh mutaxassislarni tayyorlash ustuvor vazifalardan biri sifatida belgilangan. Shu nuqtayi nazardan, ta'lim menejmentida integratsion yondashuv asosida mutaxassislar tayyorlashning ustuvor yo'nalishlarini ilmiy asosda tahlil qilish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Tadqiqot O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimida amalga oshirilayotgan islohotlar, me'yoriy-huquqiy hujjatlar hamda ta'lim menejmentiga oid ilmiy tadqiqotlar asosida olib borildi.

Tadqiqot maqsadi ta'lim menejmentida integratsion yondashuv asosida mutaxassislar tayyorlashning ustuvor yo'nalishlarini aniqlash, ta'lim, fan va amaliyot integratsiyasining

kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirishdagi ahamiyatini baholashdan iborat. Tadqiqotda qiyosiy tahlil, ilmiy manbalarni tahlil qilish, tizimli yondashuv hamda umumlashtirish metodlaridan foydalanildi. Tadqiqot natijalari oliy ta'lim muassasalari rahbarlari, professor-o'qituvchilar, ta'lim menejmenti yo'nalishi mutaxassislari hamda mazkur sohada ilmiy izlanish olib borayotgan tadqiqotchilar uchun amaliy ahamiyat kasb etadi.

Asosiy qism. Ta'lim menejmentida integratsion yondashuv mutaxassislarni tayyorlashning zamonaviy modeli sifatida e'tirof etilib, u ta'lim, fan va amaliyotning o'zaro uzviy hamkorligini ta'minlashga xizmat qiladi. Mazkur yondashuv nazariy bilimlarni amaliy faoliyat bilan uyg'unlashtirish, ilmiy tadqiqot natijalarini ta'lim jarayoniga tatbiq etish hamda bo'lajak mutaxassislarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishni nazarda tutadi. Oliy ta'lim muassasalarida integratsion yondashuvni samarali tashkil etish mehnat bozori ehtiyojlariga mos, raqobatbardosh va innovatsion fikrlaydigan ta'lim menejerlarini tayyorlashning muhim omili hisoblanadi.

Integratsion yondashuv quyidagi ustuvor yo'nalishlarni o'z ichiga oladi:

1. Ta'lim va fan integratsiyasi - o'quv jarayonini zamonaviy ilmiy tadqiqotlar natijalari bilan boyitish, talabalarning ilmiy-tadqiqot faoliyatini qo'llab-quvvatlash hamda ilmiy loyihalarda ishtirok etish imkoniyatlarini kengaytirish.

2. Ta'lim va amaliyot integratsiyasi - nazariy bilimlarni amaliy faoliyat bilan uyg'unlashtirish, malakaviy amaliyotni ta'lim jarayonining ajralmas qismiga aylantirish hamda ta'lim muassasalari bilan amaliyot bazalari o'rtasidagi hamkorlikni mustahkamlash.

3. Fan va amaliyot integratsiyasi - ilmiy ishlanmalarni ta'lim muassasalari boshqaruvi amaliyotiga joriy etish, innovatsion boshqaruv texnologiyalaridan foydalanish va mavjud muammolarga ilmiy asoslangan yechimlar ishlab chiqish.

Bugungi kunda ta'lim menejmentida integratsion yondashuvni amalga oshirishda raqamli texnologiyalar alohida o'rin tutadi. Elektron ta'lim platformalari, masofaviy ta'lim tizimlari, sun'iy intellekt elementlari, bulutli texnologiyalar hamda raqamli boshqaruv vositalari ta'lim jarayonining uzluksizligini ta'minlash bilan birga, ta'lim, fan va amaliyot o'rtasidagi hamkorlikni yanada mustahkamlaydi. Raqamli texnologiyalar yordamida talabalar ilmiy axborotlardan tezkor foydalanish, amaliy vaziyatlarni modellashtirish va boshqaruv qarorlarini tahlil qilish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Xorijiy tajribalar shuni ko'rsatadiki, rivojlangan davlatlarning oliy ta'lim tizimida integratsion yondashuv asosida mutaxassislar tayyorlash ustuvor yo'nalishlardan biri hisoblanadi. Jumladan, Germaniya dual ta'lim modeli orqali nazariya va amaliyotni uyg'unlashtirsa, Janubiy Koreya raqamli ta'lim texnologiyalaridan foydalanish orqali boshqaruv kompetensiyalarini rivojlantirishga alohida e'tibor qaratmoqda. Finlandiya oliy ta'lim muassasalarida esa loyiha asosida o'qitish va ilmiy

izlanishlarni amaliy faoliyat bilan integratsiyalash mutaxassislar tayyorlash sifatini oshirishga xizmat qilmoqda.

O‘zbekiston oliy ta’lim tizimida ham integratsion yondashuvni rivojlantirish bo‘yicha izchil islohotlar amalga oshirilmoqda. Oliy ta’lim muassasalari, ilmiy-tadqiqot institutlari va ta’lim tashkilotlari o‘rtasidagi hamkorlikni kengaytirish, malakaviy amaliyot samaradorligini oshirish, professor-o‘qituvchilar va amaliyotchi mutaxassislarning hamkorlikdagi faoliyatini yo‘lga qo‘yish mutaxassislar tayyorlash sifatini oshirishga xizmat qilmoqda. Shu bilan birga, kompetensiyaviy yondashuv asosida ishlab chiqilgan o‘quv dasturlari, innovatsion pedagogik texnologiyalar va raqamli boshqaruv vositalari integratsion ta’limning samaradorligini yanada oshirmoqda. Ta’lim menejmentida integratsion yondashuv asosida mutaxassislar tayyorlash ta’lim sifati va boshqaruv samaradorligini oshirishning muhim sharti hisoblanadi. Ta’lim, fan va amaliyotning uzviy hamkorligini ta’minlash, zamonaviy pedagogik va raqamli texnologiyalarni keng joriy etish hamda xalqaro tajribalarni milliy ta’lim tizimiga moslashtirish orqali kasbiy kompetensiyalari yuqori bo‘lgan, innovatsion fikrlaydigan va raqobatbardosh ta’lim menejerlarini tayyorlash imkoniyati yanada kengayadi.

Xulosa. Ta’lim menejmentida integratsion yondashuv asosida mutaxassislar tayyorlashning ustuvor yo‘nalishlari tahlili shuni ko‘rsatadiki, ta’lim, fan va amaliyotning o‘zaro integratsiyasi zamonaviy ta’lim menejerlarining kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishning muhim omili hisoblanadi. Integratsion yondashuv nazariy bilimlarni amaliy faoliyat bilan uyg‘unlashtirish, ilmiy tadqiqot natijalarini ta’lim jarayoniga tatbiq etish hamda raqamli texnologiyalardan samarali foydalanish imkonini beradi. Bu yondashuv mutaxassislarning boshqaruv, tahliliy va innovatsion faoliyatini takomillashtirish bilan birga, ularni zamonaviy mehnat bozori talablariga mos raqobatbardosh kadrlar sifatida tayyorlashga xizmat qiladi. Tadqiqot natijalari ta’lim menejmenti tizimida integratsion yondashuvni izchil rivojlantirish ta’lim sifati va boshqaruv samaradorligini oshirishning muhim shartlaridan biri ekanligini tasdiqlaydi.

Ustoz va murabbiylar uchun maslahatlar: Integratsion yondashuv asosida tashkil etilgan o‘quv mashg‘ulotlarida keys-stadi, loyiha metodi, amaliy treninglar va raqamli ta’lim platformalaridan keng foydalanish tavsiya etiladi. Talabalarni ilmiy tadqiqotlar va amaliy loyihalarga muntazam jalb etish ularning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish hamda nazariy bilimlarini amaliy faoliyat bilan uyg‘unlashtirishga xizmat qiladi.

Shug‘ullanuvchilar uchun maslahatlar: Ta’lim menejmentiga oid ilmiy adabiyotlar va ilg‘or xorijiy tajribalarni muntazam o‘rganish, ilmiy-amaliy loyihalarda faol ishtirok etish hamda raqamli boshqaruv texnologiyalaridan samarali foydalanish kasbiy bilim va ko‘nikmalarni mustahkamlaydi. Ta’lim, fan va amaliyotning o‘zaro integratsiyasiga tayangan

holda ishlash esa zamonaviy ta’lim menejeri sifatida muvaffaqiyatli faoliyat yuritish imkoniyatlarini kengaytiradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 8-oktabrdagi PF–5847-son “O‘zbekiston Respublikasi oliy ta’lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to‘g‘risida”gi Farmoni. – Toshkent, 2019.
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi PF–60-son “2022–2026-yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to‘g‘risida”gi Farmoni. – Toshkent, 2022.
3. Madjidov J., Xodjayev B. Ta’lim menejmenti. – Toshkent: O‘zbekiston faylasuflari milliy jamiyati nashriyoti, 2021. – 256 b.
4. Ishmuhamedov R.J., Abduqodirov A.A. Ta’limda innovatsion texnologiyalar. – Toshkent: Iste’dod, 2020. – 312 b.
5. Maktabgacha ta’lim menejmenti: elektron o‘quv qo‘llanma. – Termiz davlat pedagogika instituti elektron kutubxonasi. – <https://akbt.terdpi.uz/uz/books/1507>
6. Rasulov A. Ta’lim muassasalarini boshqarishda innovatsion texnologiyalardan foydalanish. // *Science and Research*. – 2024. – № 5. – B. 112–118. – <https://inlibrary.uz/index.php/science-research/article/view/104358>
7. Educational management. – Wikipedia, The Free Encyclopedia. – https://en.wikipedia.org/wiki/Educational_management
8. UNESCO. Education 2030: Incheon Declaration and Framework for Action for the implementation of Sustainable Development Goal 4. – Paris: UNESCO, 2016. – <https://unesdoc.unesco.org/>